

Udržitelný rozvoj východní části Zlína (místní část Příluky)

Klára Mikulčíková

Bakalářská práce
2017

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta logistiky a krizového řízení

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta logistiky a krizového řízení

Ústav environmentální bezpečnosti

akademický rok: 2016/2017

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Klára Mikulčíková**
Osobní číslo: **L14007**
Studijní program: **B3953 Bezpečnost společnosti**
Studijní obor: **Řízení environmentálních rizik**
Forma studia: **prezenční**

Téma práce: **Udržitelný rozvoj východní části Zlína (místní část Příluky)**

Zásady pro vypracování:

1. Proveďte rešerši relevantní literatury a teoreticky ukotvíte problematiku udržitelného rozvoje v městském prostředí.
2. Analyzujte vybrané ukazatele udržitelného rozvoje modelového území s důrazem na lokální kontext.
3. Navrhněte kroky vedoucí k posílení principů udržitelného rozvoje v místě.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

[1] MAIER, Karel. Udržitelný rozvoj území. Praha: Grada, 2012, 253 s. ISBN 978-80-247-4198-7.

[2] NOVÁČEK, Pavel. Udržitelný rozvoj. 2. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2011, 430 s. ISBN 978-80-244-2795-9.

[3] CLOKE, Paul J., Phil CRANG a Mark GOODWIN. Introducing human geographies. 3rd ed. Milton Park, Abingdon, Oxon: Routledge, 2013, xxviii, 1055 s. ISBN 978-0-415-82663-1.

Další odborná literatura dle doporučení vedoucího bakalářské práce.

Vedoucí bakalářské práce:

RNDr. Jakub Trojan, Ph.D., MBA
Ústav environmentální bezpečnosti

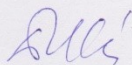
Datum zadání bakalářské práce:

3. února 2017

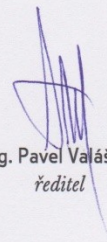
Termín odevzdání bakalářské práce:

15. května 2017

V Uherském Hradišti dne 10. února 2017

doc. RNDr. Jiří Dostál, CSc.
děkan

doc. Ing. Pavel Valášek, CSc.
ředitel

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

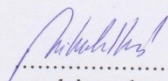
Beru na vědomí, že:

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby¹⁾;
- bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému a dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3²⁾;
- podle § 60³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60³⁾ odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – bakalářskou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- pokud je výstupem bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považuji se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se bakalářská práce skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

- že jsem na bakalářské práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
- že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

V Uherském Hradišti 9. 5. 2014

.....
podpis studenta

¹⁾ zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací;

⁽¹⁾ Vysoká škola nevytělečně zveřejňuje bakalářské, diplomové, disertační a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy. Vysoká škola disertační práce nezveřejňuje, byla-li již zveřejněna jiným způsobem.

⁽²⁾ Bakalářské, diplomové, disertační a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnožení.

⁽³⁾ Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

(4) Vysoká škola může odložit zveřejnění bakalářské, diplomové, disertační a rigorózní práce nebo jejich částí, a to po dobu trvání překážky pro zveřejnění, nejdéle však na dobu 3 let. Informace o odložení zveřejnění musí být spolu s odůvodněním zveřejněna na stejném místě, kde jsou zveřejňovány bakalářské, diplomové, disertační a rigorózní práce, již se týká odklad zveřejnění podle věty první, jeden výstisk práce k uchování ministerstvu.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní vnitřní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst. 3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jim dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlédne k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Bakalářská práce se zabývá udržitelným rozvojem východní části Zlína, a to konkrétně v místní části Příluky. Nejdříve je podrobně popsán pojem udržitelný rozvoj, následně jsou vymezeny základní dokumenty udržitelného rozvoje a popsán průběh udržitelného rozvoje do území. Druhá polovina bakalářské práce vychází z vybraných indikátorů udržitelného rozvoje, pomocí kterých je toto místo analyzováno. V závěru bakalářské práce jsou na základě zjištěných informací navrženy dílčí kroky, které mohou přispět k posílení udržitelného rozvoje v místní části Příluky.

Klíčová slova: udržitelný rozvoj, využití půdy, místní část, dostupnost, Příluky

ABSTRACT

The bachelor thesis deals with sustainable development of the eastern part of Zlín namely in the local part of Příluky. First the concept of sustainable development is described in details and then are delimit the basic documents and describe projection of sustainable development in to the area. The second part of the bachelor thesis is based on selected indicators of sustainable development throught which in this place analyzed. At the end of bachelor thesis partial steps are propose based on the information found which can contribute to the strengthening of sustainable development in the local part of Příluky.

Keywords: sustainable development, use of land, local part, availability, Příluky

Tímto chci poděkovat mému vedoucímu bakalářské práce panu RNDr. Jakubovi Trojanovi, Ph.D., MBA za jeho odborné rady, připomínky a ochotu při zpracování mé bakalářské práce. Zároveň chci poděkovat své rodině za podporu během celého studia.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD.....	10
I TEORETICKÁ ČÁST.....	12
REŠERŠE LITERATURY.....	13
1 UDRŽITELNÝ ROZVOJ.....	14
1.1 VZNIK A VYMEZENÍ POJMU UDRŽITELNÝ ROZVOJ	14
1.2 PRINCIPY UDRŽITELNÉHO ROZVOJE	15
1.3 PILÍŘE UDRŽITELNÉHO ROZVOJE.....	16
1.3.1 Ekonomický pilíř.....	17
1.3.2 Sociální pilíř.....	17
1.3.3 Ekologický pilíř.....	17
1.4 INDIKÁTORY UDRŽITELNÉHO ROZVOJE.....	18
2 ZÁKLADNÍ DOKUMENTY UDRŽITELNÉHO ROZVOJE.....	20
2.1 OBNOVENÁ STRATEGIE UDRŽITELNÉHO ROZVOJE EU 2006.....	20
2.2 STRATEGICKÝ RÁMEC UDRŽITELNÉHO ROZVOJE ČESKÉ REPUBLIKY	21
2.3 AGENDA 21	22
2.4 MÍSTNÍ AGENDA 21.....	22
3 UDRŽITELNÝ ROZVOJ A JEHO PRŮMĚT DO ÚZEMÍ.....	23
II PRAKTICKÁ ČÁST	25
METODY A DATA	26
4 CHARAKTERISTIKA MÍSTNÍ ČÁSTI PŘÍLUKY.....	27
5 ZMĚNY VE VYUŽITÍ PŮDY	29
5.1 ZASTAVĚNÉ PLOCHY A JEJICH OKOLÍ.....	30
5.2 POROVNÁNÍ ZASTAVĚNÉHO ÚZEMÍ V 19. A 21. STOLETÍ.....	34
6 VYBRANÉ ZMĚNY VE VYUŽITÍ PŮDY.....	36
6.1 PŘÍLEHLÉ PLOCHY PRŮMYSLOVÉ ZÓNY	36
6.2 RESIDENCE PŘÍLUKY	38
6.3 BONĚCKÉ PASEKY	39
7 DOSTUPNOST VEŘEJNÝCH PROSTRANSTVÍ A SLUŽEB.....	41
7.1 DOSTUPNOST VEŘEJNÝCH DĚTSKÝCH HŘIŠŤ.....	41
7.2 DOSTUPNOST NÁDOB NA TRÍDĚNÝ ODPAD.....	42
8 NÁVRHY NA ZLEPŠENÍ UDRŽITELNÉHO ROZVOJE MČP.....	45
ZÁVĚR	47
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	48
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	51

SEZNAM OBRÁZKŮ	52
SEZNAM PŘÍLOH.....	53

ÚVOD

Tématem bakalářské práce je udržitelný rozvoj východní části Zlína, konkrétně místní části Příluky. Příluky jsou jednou z 16 místních částí města Zlín, situovány v jeho východní části. Udržitelný rozvoj je v současné době poměrně diskutovaným tématem a to i v případě Příluk. Snaha uspokojit potřeby současných generací a zároveň generací budoucích je velmi důležitá.

V teoretické části je nejprve ukotven samotný pojem udržitelný rozvoj, jeho vznik či rozlišné chápání, neboť neexistuje jednotná definice, která by tento pojem přesně vymezovala. Dosáhnout udržitelného rozvoje je možné pouze v tom případě, že jsou dodržovány zásady a principy, které jsou jednou z podkapitol této práce. Dalším bodem teoretické části jsou jednotlivé pilíře udržitelného rozvoje či jeho indikátory, díky kterým lze sledovat, zdali je k udržitelnému rozvoji směřováno či nikoli. Dále jsou zde popsány základní dokumenty udržitelného rozvoje, jak na globální úrovni tak na té regionální. V závěru teoretické části je popsán udržitelný rozvoj a jeho průmět do území, protože jeho nedílnou součástí je i hospodárné využití území.

Na teoretickou část navazuje část praktická, která v úvodu popisuje místní část Příluky, kde je stručně popsána jeho infrastruktura, občanská vybavenost či dostupnost veřejných služeb. Na úkor rostoucího počtu populace a rozšiřování průmyslových ploch v této části dochází především k ubývání travnatých ploch. Tento trend lze sledovat pomocí indikátoru, který sleduje změny využití půdy za určité sledované období. Tímto jevem se zabývá značná část praktické části, kde jsou porovnávány historické mapy s aktuálním územním plánem města. Tímto způsobem je možné jednotlivé změny ve využití půdy zaregistrovat na první pohled. Následuje analýza jednotlivých leteckých snímků, které zachycují nejvýraznější změny ve využití půdy. Druhá polovina praktické části je zaměřena na dostupnost veřejných prostranství a služeb (konkrétně dětská hřiště a nádoby na tříděný odpad) v místní části, které rovněž vychází z indikátorů udržitelného rozvoje. Na základě získaných poznatků, z praktické části jsou v závěru bakalářské práce uvedeny možné kroky vedoucí k posílení udržitelného rozvoje v místní části Příluky.

Cílem bakalářské práce je tedy zaznamenat vybrané změny ve využití půdy v místní části Příluky pomocí indikátorů udržitelného rozvoje. A to za pomoci starých topografických map středních měřítek, územního plánu a leteckým snímků. Také je cílem zjistit do-

stupnost veřejných prostranství a služeb ve vzdálenosti 300 m od obydlí využitím obalových zón v softwaru QGIS v této lokalitě.

I. TEORETICKÁ ČÁST

REŠERŠE LITERATURY

Teoretická část bakalářské práce vymezuje vznik a základní informace o udržitelném rozvoji, kde popisuje rozličné formulace chápání tohoto pojmu. Cenným zdrojem informací v této části byla především odborná literatura Udržitelný rozvoj (Nováček, 2011) ale i Úvod do ekologie a ochrany životního prostředí (Polášková, 2011). Dále jsou v teoretické části popsány principy a pilíře udržitelného rozvoje, kde se stěžejní literaturou stal titul Územní plánování a udržitelný rozvoj (Maier a kol., 2008) a zahraniční literatura *Introducing human geographies* (Cloke at al, 2013), která poukazuje na propojení prázdných míst mezi jednotlivými pilíři a taktéž popisuje samostatný pojem udržitelný rozvoj. Indikátory udržitelného rozvoje charakterizuje publikace *Evropské indikátory udržitelného rozvoje v praxi měst České republiky* (Lupač a kol., 2005). Indikátory udržitelného rozvoje jsou také popsány v knize *(Ne)udržitelný rozvoj: ekologie - hrozba i naděje* (Moldan, 2003) nebo publikace *Udržitelný rozvoj - vybrané aspekty z oblasti podnikání* (Pawliczek, 2011), kde jsou indikátory rozděleny do jednotlivých pilířů podle Strategie udržitelného rozvoje ČR. V závěru teoretické části je popsáno, jak se udržitelný rozvoj odráží v samotném území, přičemž klíčovou literaturou je v této problematice kniha *Udržitelný rozvoj území* (Maier a kol., 2012), která je zároveň nejcennějším zdrojem při zpracování tohoto tématu. Mimo jiné je zde ukotven samotný pojem udržitelný rozvoj. K významným internetovým zdrojům, ze kterých je čerpáno v teoretické části, jsou stránky Ministerstva pro místní rozvoj, Ministerstva životního prostředí a Ústavu územního rozvoje odkud jsou například získány základní dokumenty spojené s udržitelným rozvojem České republiky.

V praktické části je čerpáno ze stránek Sdružení za zdravé Příluky a oficiálních stránek města Zlín. Jedním z nejdůležitějších internetových zdrojů pro praktickou část bakalářské práce je však stránka Výzkumného centra změn využití ploch Česka, kde jsou čerpána data z Databáze dlouhodobých změn využití ploch Česka (1845-2000), díky kterým lze porovnat vývoj jednotlivých ploch ve vymezené lokalitě a Ústředního archívu a katastru, kde je k dispozici archivní mapa císařského povinného otisku místní části Příluky. Posledním velice důležitým podkladem pro zpracování praktické části bakalářské práce je mapový portál Mapy.cz, který poskytuje letecké snímky z let 2003, 2006, 2012 a 2014. Díky tomu je tak možné registrovat změny využití půdy nejen z historického měřítka ale i za posledních 11 let.

1 UDRŽITELNÝ ROZVOJ

Vývoj lidstva v posledních dvou stoletích je poznamenán nevídaným růstem technických možností, které znamenají nahrazení starých, tradičních a ověřených způsobů života různých národů a civilizací za život jednodušší, závislý hlavně na dříve nepředstavitelném využívání obnovitelných, ale hlavně neobnovitelných zdrojů Země. Tam, kde dříve rozhodovala o přežití znalost přírodních zákonů a dokonalá adaptace životního stylu daným podmínkám, dnes vede snaha přizpůsobit přírodní podmínky neustále zvyšujícím se nárokům obyvatel. (Polášková, 2011; Nováček, 2011)

1.1 Vznik a vymezení pojmu udržitelný rozvoj

Pojem udržitelný rozvoj je výsledkem dlouholetého pátrání, které začalo poté, kdy se ukázaly modernistické představy o neomezeném růstu postaveném na zdánlivě nevyčerpatelných přírodních zdrojích a na technickém pokroku jako nereálné. Obecně je pojem udržitelný rozvoj chápán jako rozvoj, který uspokojuje potřeby současné generace, aniž by ohrozil uspokojování potřeb budoucích generací. (Maier a kol., 2012)

Lze se setkat s širokou škálou definic udržitelného rozvoje neboť jednotná a všeobecně přijímaná definice neexistuje. Například Evropský parlament charakterizuje udržitelný rozvoj jako rozvoj, který přinese zlepšení životní situace a blahobytu lidí v souladu se zachováním přírodních hodnot všem generacím. „*Trvale udržitelný rozvoj společnosti je takový rozvoj, který současným i budoucím generacím zachovává možnost uspokojovat jejich základní životní potřeby, a přitom nesnižuje rozmanitost přírody a zachovává přirozené funkce ekosystémů.*“ Takto definuje trvale udržitelný rozvoj zákon č. 17/1992 Sb., o životním prostředí. (Nováček, 2011)

Hlavním tématem udržitelnosti je však vztah mezi člověkem a přírodou nebo spíše schopnost přírodních zdrojů uspokojovat potřeby neustále rostoucí lidské populace již od 19. století. Diskuze na téma dostatek přírodních zdrojů a jejich spotřebovávání vyvolala alarmující zprávy o zhoršování životního prostředí a světové energetické krizi na začátku sedmdesátých let dvacátého století. V této době hledali odpověď na otázku, kde končí hranice růstu vyčerpatelnosti a poškoditelnosti přírodních zdrojů hledali především ekologové – odborníci zabývající se přírodním prostředím. Na základě ekologie tak vznikl silný myšlenkový proud prosazující ochranu přírodních systémů nad dílčími zájmy sociálního blahobytu a ekonomického růstu. (Maier a kol., 2008)

Běžně se tento pojem začal vyskytovat v textech o urbanismu a architektuře teprve na začátku devadesátých let. Nyní se definice, která je dnes všeobecně přijímána a v současné době i přejatá do našeho stavebního zákona, podle něhož potřeby současné generace uspokojuje udržitelný rozvoj, aniž by ohrožoval životní podmínky budoucích generací, ustálila. (Maier a kol., 2008)

V pojmu udržitelný rozvoj se používaly také i pojmy udržitelného využívání přírodních zdrojů a podobně. Průkopníkem tohoto pojetí v historii bylo lesní hospodářství. Po dlouhé období vývoje lidstva v našich zeměpisných poměrech hrálo hlavní roli dřevo. Nedostatek dřeva vedl v Evropě mnohokrát ke stavu, který bychom moderně označili za energetickou a surovinovou krizi. U nás se principy trvalé udržitelnosti objevují poprvé v lesních patentech Marie Terezie z let 1754 – 1756. Patenty popisovaly principy trvalosti a vyrovnanosti produkce dřeva v lesích. Mimo to měly zabránit nekontrolovatelné deforestaci bez následné obnovy, znehodnocování lesů pastvou dobytka, neregulovatelným pálením dřevěného uhlí, smolařením, výrobou popela pro sklárny a jiné. (Polášková, 2011)

Jak je vidět, pojem udržitelný rozvoj poskytuje i jakýsi základ pro geopolitický kompromis a mezinárodní dohody o závažných otázkách v oblasti životního prostředí jako je například zachování lesů nebo globální problémy jako je chudoba. Někteří odborníci však tvrdí, že tento pojem je poněkud „nejednoznačný“ a lidé i organizace ho tak mohou interpretovat rozdílně. Jiní zase argumentují, že vázání cílů environmentální bezpečnosti a sociální spravedlnosti k ekonomickému růstu nemá nijak významně vliv na přístup k mezinárodnímu rozvoji politiky. Co je však shodné, je fakt, že díky dlouhé politické historii udržitelnosti je produkována široká škála souvisejících politik a postupů. (Clove at. al., 2012)

1.2 Principy udržitelného rozvoje

Udržitelný rozvoj je dán kvalitní veřejnou správou, kterou se na místní a regionální úrovni zabývá místní Agenda 21. K dosažení udržitelnosti je třeba řešení problémů, tvorba rozvojových plánů. Na prvním místě je však respektování určitých principů. Základní principy udržitelného rozvoje jsou obsaženy v dokumentu Agendy 21. Mezi základní principy podle Agendy 21 patří:

1. Propojení všech pilířů udržitelného rozvoje (zohlednění pouze jednoho či dvou pilířů nevede k trvalé udržitelnosti).

2. Dlouhodobá perspektiva a strategické plánování (každé rozhodnutí je třeba zvážit z hlediska dlouhodobých dopadů).
3. Omezené přírodní zdroje (ale také znečišťování životního prostředí).
4. Opatrnost (dopady naší činnosti nejsou vždy známé).
5. Prevence (prevence je nejefektivnějším způsobem řešení negativních dopadů).
6. Kvalita života (všichni lidé mají právo na kvalitní život)
7. Sociální spravedlnost (největším ohrožujícím faktorem udržitelného rozvoje je v tomto případě chudoba).
8. Spojitost mezi lokální a globální úrovní (činnosti na globální a místní úrovni se navzájem ovlivňují).
9. Vnitrogenerační a mezigenerační odpovědnost (lze chápat jako respektování práv současných ale i budoucích generací na zdravé životní prostředí).
10. Demokratické procesy (zapojení široké veřejnosti do plánování vytváří nejen objektivnější plány, ale také jejich podporu a realizaci). (Cenia, 2007)

Principy udržitelnosti se tak dotýkají rozsáhlé tematiky od strategického plánování, až přes využívání a ochranu přírodních zdrojů, prevencí, sociální spravedlnost, organizace zástavby až po zapojení občanů při spolurozhodování a realizaci plánů.

1.3 Pilíře udržitelného rozvoje

Udržitelný rozvoj bývá charakterizován jako rovnováha mezi pilíři udržitelného rozvoje: ekologickým, sociálním a ekonomickým. Někdy se uvádí čtvrtý pilíř kulturní a další pilíř, kterým je správná správa věcí veřejných. Zatímco společným cílem udržitelnosti může být doplnění prázdných míst mezi jednotlivými pilíři, jak je znázorněno na následujícím obrázku, ve skutečnosti může docházet k upřednostňování různých socio-ekonomických a environmentálních cílů. (Maier a kol., 2012; Cloke at. al., 2012)

Obr. 1 Pilíře udržitelného rozvoje (Sisu, 2017)

1.3.1 Ekonomický pilíř

Ekonomický rozsah udržitelnosti úzce souvisí se sociálním pilířem a vztahuje se především na hospodářskou činnost. Vyhledává možnosti, jak lze dosáhnout trvalého ekonomického růstu. Organizační inovace, zvyšování kvality a produktivity lidské práce nebo používání ekologicky šetrných mechanismů a technologií může být hlavním nástrojem dosažení vytýčeného cíle. (Ústav územního rozvoje, 2001-2017)

1.3.2 Sociální pilíř

Sociální pilíř můžeme definovat jako společenství obyvatel. Aby byla životní úroveň jakéhokoli jednotlivce odpovídající a bezpečná, je zapotřebí spojení kapitálu, technologií a lidí ve společenství nastaveno tak, aby vedlo k trvalé sociální udržitelnosti. V lidském rozvoji hraje klíčovou roli zejména zkvalitňování zdraví, odstranění chudoby, snížení výskytu nemocí a zkvalitnění lékařské péče v postižených oblastech. Mimo to zde patří přístup ke vzdělání, potravinová bezpečnost a bezpečnost. (Maier a kol., 2008)

1.3.3 Ekologický pilíř

Ekologický pilíř poukazuje na to, že jakákoliv ekonomická činnost spojená s technologickým pokrokem může způsobit újmu životnímu prostředí a celkově se odehrává na pozadí přírodních okolností. Na přírodních zdrojích jsou zcela závislí živočichové, ale také lidé. Proto je třeba šetrného zacházení, ochraňování a nezatěžování životního prostředí, ale také zachování prostředí pro budoucí generace. (Maier 2008; 2012)

1.4 Indikátory udržitelného rozvoje

Aby udržitelný rozvoj nebyl jen neurčitým konceptem, je třeba nástroj, který dokáže zjistit, zdali je k udržitelnému rozvoji směřováno nebo naopak a jestli se situace zlepšuje nebo zhoršuje. (Nováček, 2011)

V současnosti je nejvíce používaným ukazatelem ekonomické úspěšnosti hrubý domácí produkt, který je často špatně chápán jako ukazatel prosperity, pokroku a kvality života s tím, že čím je vyšší HDP, tím je vyšší i kvalita života. HDP však nepostihuje služby, které lidé uskutečňují mimo oficiální trh, nesleduje ilegální produkci a především nepostihuje škody způsobené na životním prostředí čili je toto pojetí zavádějící. Proto byly vypracovány alternativní ukazatele, které mají vývoj společnosti zaznamenat věrněji. Index trvale udržitelného ekonomického blahobytu spolu s Indexem lidského rozvoje se prokázal jako nejzdařilejší alternativní ukazatele. (Nováček, 2011)

Strategie udržitelného rozvoje ČR rozděluje indikátory podle jednotlivých pilířů udržitelného rozvoje. K indikátorům ekonomického pilíře patří například produktivita práce, přepravní náročnost v dopravě, podíl vládního deficitu, spotřeba primárních energetických zdrojů. Environmentální pilíř používá jako indikátory například emise skleníkových plynů na obyvatele, spotřebu přípravků na ochranu rostlin, podíl ekologického zemědělství, výdaje na ochranu životního prostředí a další. Mezi indikátory sociálního pilíře lze zařadit očekávanou délku života, míra úmrtnosti, nezaměstnanosti či zaměstnanosti nebo populaci žijící na hranici chudoby a další. (Pawliczek, 2011)

Příkladem indikátoru na místní úrovni může být městská zeleň. U tohoto indikátoru můžeme pozorovat například údaje týkající se počtu nově vysazených a pokácených stromů na veřejných pozemcích. Pro tento indikátor bude rozhodující poměr těchto dvou hodnot vyjádřený za časovou jednotku sledování. Je možné vycházet z řady jiných údajů jako je například úbytek veřejné zeleně v důsledku rozrůstání se obytných či jiných zastavěných ploch. (Lupač a kol., 2005)

Správně určený indikátor místního udržitelného rozvoje v sobě odráží zájmy sociální spravedlnosti, místní ekonomiky a ochrany životního prostředí, ale také zároveň úsilí o podpoření místní samosprávy nebo zabezpečení potřeb na místní úrovni. Indikátory poskytují pohled do problematických oblastí a odkazují na cestu k jejich nápravě. Významná skupina místních indikátorů jsou takzvané programové indikátory, které jsou zpracovány pro daný účel v průběhu plánovacích procesů. Indikátory slouží jako zrcadlo, které odráží

důsledky místní politiky a občanské aktivity. Obyvatelé tak například mají přehled o aktuální situaci v ekonomické, sociální a environmentální oblastí nebo o slabých a silných stránkách místa svého bydliště. Zastupitelé naopak dostávají zpětnou vazbu ke své místní politice. (Lupač a kol., 2005)

Indikátor představuje informaci, která se týká dané oblasti s cílem představit, jak určitý systém funguje. Rovněž nám pomáhá určit jakým směrem se vydat a jak dál postupovat pokud se setkáme s nějakým problémem. Aby byl indikátor efektivní, měl by mít náležité vlastnosti. Mezi takové vlastnosti patří například:

- podávání informací o systému, které potřebujeme,
- přístupnost a měřitelnost poskytnutých údajů,
- hodnověrnost údajů. (Lupač a kol., 2005)

2 ZÁKLADNÍ DOKUMENTY UDRŽITELNÉHO ROZVOJE

Hlavním tématem řady dokumentů projednávaných v celosvětovém měřítku a poté přijímaných národními vládami a zákonodárnými zdroji je udržitelný rozvoj. Důležitost takových dokumentů, které jsou na globální a nadnárodní úrovni, není náhodná, ale je dána například globální problematikou udržitelného životního prostředí. Už od počátku upravuje udržitelný rozvoj řada dokumentů na světové, nadnárodní a národní úrovni. Jedním z nejznámějších dokumentů je Deklarace o životním prostředí a rozvoji (Charta Země) obsahující 27 principů trvale udržitelného rozvoje a ustanovení Agendy. Další směrnicí a východiskem byl dokument Komise Evropských společenství Udržitelný rozvoj sídel v Evropské unii: Rámec pro akci z roku 1998, který stanovil cíle EU například pro zlepšení prostředí měst. Také zde patří dohoda Evropská perspektiva prostorového rozvoje z roku 1999, která reagovala na dohodu ministrů EU odpovědných za územní plánování. Dále je to Lisabonská strategie z roku 2000 (v roce 2009 byla aktualizována), na kterou navazuje Góteborská strategie (2001). Na podporu cílů lisabonské a góteborské strategie vznikl v roce 2007 dokument Územní agenda EU. Nejnovějším dokumentem je strategie Evropy 2020, která byla navržena v roce 2010 s cílem oživit hospodářský význam EU. Mezi hlavní cíle patří především zvýšení zaměstnanosti v produktivním věku, snížení emisí, snížení podílu Evropanů žijících pod hranicí chudoby a další. V následujících podkapitolách jsou popsány základní dokumenty podle ministerstva pro místní rozvoj České republiky. (Maier a kol., 2012)

2.1 Obnovená strategie udržitelného rozvoje EU 2006

V roce 2001 v Göteborgu přijala Evropská rada první Strategii udržitelného rozvoje EU, která byla v roce 2002 doplněna pro Světový summit OSN (Johannesburg, 2002) a v roce 2006 tak byla přijata jako Obnovená strategie udržitelného rozvoje EU. Trendy jako je změna klimatu, využití energie, veřejné zdraví, chudoba a sociálně vyloučení obyvatel, nerovnoměrná demografická různorodost, mortalita a natalita, hospodaření s přírodními zdroji, poškozování či ztráta biodiverzity, doprava nebo využívání území musí být změněny, neboť díky nim nelze dosáhnout udržitelného rozvoje. Cílem tohoto dokumentu je tyto trendy rozpoznat a zajistit tak lepší život generacím současným i budoucím a to pomocí udržitelných společenství schopných šetrně a efektivně využívat přírodní zdroje a zajistit tak ekonomickou prosperitu, sociální pospolitost a ochranu životního prostředí. (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2012)

Díky této strategické vizi, která má evropský charakter, jsou odvozeny globální cíle:

- Ochrana životního prostředí.
- Sociální rovnováha a soudržnost.
- Ekonomická prosperita.
- Mezinárodní odpovědnost. (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2012)

Dokument mimo jiné navrhuje politiky procházející napříč v oblastech výchovy a vzdělání, výzkumu a vývoje a obsahuje klíčové výzvy jako je globální změna klimatu (náklady a nepříznivý vliv na společnost a environment), udržitelná doprava (zajistit takovou dopravu, která splňuje hospodářské, sociální a environmentální potřeby společnosti a zároveň má co nejmenší negativní dopad na hospodářství, společnost a v první řadě životní prostředí), veřejné zdraví (podpora kvalitního veřejného zdraví a zlepšení ochrany proti zdravotním hrozbám) aj. (Council of the European Union, 2006)

2.2 Strategický rámec udržitelného rozvoje České republiky

Strategický rámec udržitelného rozvoje České republiky, který se nachází na národní úrovni, byl schválen vládou České republiky 11. ledna 2010. Tento dokument je dokumentem všech koncepčních dokumentů vypracovaných na území České republiky. Účelem tohoto dokumentu je stanovení priorit a cílů (dále také podcílů), stanovení vize udržitelného rozvoje České republiky, definování základních principů, které je nutno respektovat při tvorbě dalších navazujících dokumentů a v neposlední řadě vyváženost tří pilířů udržitelného rozvoje – oblasti ekonomické, sociální a environmentální. (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2012)

Dokument strategického rámce udržitelného rozvoje České republiky je rozdělen do pěti prioritních os, kdy jednotlivé osy reprezentují klíčové oblasti:

- Prioritní osa 1: Společnost, člověk a zdraví.
- Prioritní osa 2: Ekonomika a inovace.
- Prioritní osa 3: Rozvoj území.
- Prioritní osa 4: Krajina, ekosystémy a biodiverzita
- Prioritní osa 5: Stabilní a bezpečná společnost.

Každá z těchto prioritních os popisuje hlavní problémy v dané oblasti, navrhuje priority a cíle. (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2012)

2.3 Agenda 21

Obsáhlý dokument na celosvětové úrovni, který navazuje na Deklaraci z Ria de Janeira (1992), kde ve 40 kapitolách obsahuje přibližně 2500 návrhů na konkrétní činnosti, které slouží k prosazování udržitelného rozvoje v praxi. Dokument je rozdělen na 4 části, kdy se první část věnuje cílům, kterých má být dosaženo, lidskému zdraví, chudobě, populaci a lidským sídlům. Druhá část, která je nejobsáhlejší, se zaměřuje na oblast životního prostředí v globálním měřítku. Třetí část se zabývá různými skupinami lidí, které chce Agenda 21 oslovit. O finančních zdrojích, technologiích a výzkumech nebo vzdělání se zabývá část čtvrtá. (Moldan, 2003)

2.4 Místní Agenda 21

Aby rozvoj obcí směřoval k udržitelnému rozvoji, napomáhá k tomu nástroj Místní Agendy 21. Místní Agenda 21 představuje nástroj dlouhodobě udržitelného rozvoje, který prostřednictvím zkvalitnění veřejné správy, strategického řízení a plánování a zapojování široké veřejnosti zajišťuje zkvalitnění života ve všech jeho směrech. Co nejrozsáhlejší okruh aktérů MA21 navrhuje, konzultuje a uskutečňuje řadu projektů, které mají za cíl dosáhnout udržitelného rozvoje. Mimo to, že MA21 je zpětnou vazbou pro místní politiku, dává možnost obyvatelům obcí a měst podílet se na budoucnosti nejen místa jejich bydliště. Místní Agenda 21 sleduje a popisuje nastavení klíčových veřejných procesů veřejné správy, které jsou nezbytné pro realizaci Agendy 21 v místních či regionálních podmínkách a zároveň počítá s dalšími důležitými aspekty - sledováním skutečných dopadů různých aspektů rozvoje lokality pomocí indikátorů udržitelného rozvoje. V České republice funguje při Radě vlády pro udržitelný rozvoj Pracovní skupina pro Místní Agendu 21, která sestavila kritéria pro hodnocení Místní Agendy v jednotlivých obcích. (Maier a kol., 2012; Ministerstvo životního prostředí, 2008-2015)

3 UDRŽITELNÝ ROZVOJ A JEHO PRŮMĚT DO ÚZEMÍ

Udržitelný rozvoj území spočívá podle zákona číslo 1832/2006 Sb., o územním plánování a stavební řádu (stavebního zákona) ve „*vyváženém vztahu podmínek pro příznivé životní prostředí, pro hospodářský rozvoj a soudržnost společenství obyvatel území a který uspokojuje potřeby současné generace, aniž by ohrožoval podmínky života generací budoucích*“ (§ 18 odstavec 1 stavebního zákona). (Maier a kol., 2012)

Cílem územního plánování je zajistit předpoklady pro udržitelný rozvoj území a výstavbu, založené na vyváženém vztahu podmínek pro příznivé životní prostředí, hospodářský rozvoj a pospolitost společenství obyvatel na vymezeném území, které zároveň uspokojují potřeby současné generace, aniž by ohrožovaly potřeby generací budoucích. K dosažení udržitelného rozvoje je potřeba i koordinace soukromých a veřejných zájmů v území. Územní plánování, se na rozdíl od strategického plánování zabývá fyzickými zásahy do území, přičemž je zároveň rozhodující hospodářský a sociální potenciál rozvoje. Na místní úrovni je územně plánovacím dokumentem územní plán. Územní plán je velmi silný nástroj, který má normativní charakter: vytváří závazná pravidla pro změny ve využívání území a pro umístění a povolování staveb. Některé požadavky na územní plán mohou vyplývat z programu rozvoje obce, další lze získat přímo od veřejnosti a odborníků. (Maier a kol., 2012; Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2012)

K obecným možnostem územního plánování jak podporovat udržitelný rozvoj patří hospodárné využití území. Prioritním regulativem dosažení hospodárného využívání území v územních plánech je rozčlenění jednotlivých ploch (zastavěné, nezastavěné, zastavitelné, přestavbové plochy). Pomocí takto vymezeného území lze sledovat například trend vývoje počtu obyvatel, ekonomickou aktivitu, úbytek zeleně, růst veřejné infrastruktury atd. Dalším okruhem prostředků je tedy i plánování veřejných infrastruktur. Tyto infrastruktury musí přiměřeně obsluhovat zastavěná území s ohledem na funkčnost využití a intenzitu tak, aby veřejné infrastruktury a jimi nabízené služby byly dostupné pro všechny občany. Další možnost podpory je územní systém ekologické stability (ÚSES), který využívá územní plánování jako specifický nástroj pro dosažení podmínek ekologické stability území. Důležité jsou i regulace způsobu a intenzity využití území. (Maier a kol., 2012)

Základním nástrojem pro udržitelný rozvoj území České republiky je politika územního rozvoje. Ta stanovuje celostátní strategické rámce tím, že formuluje republikové priority pro zajištění udržitelného rozvoje území s požadavky a úkoly, které se uplatní v územně

plánovací dokumentaci. Základním vstupem pro rozlišování jednotlivých typů území je vyčlenění rozvojových oblastí, rozvojových os a specifických území v České republice. Priority a z nich vyplývající požadavky a úkoly se týkají všech třech pilířů udržitelného rozvoje, ale samozřejmě směřují především do tematických okruhů řešených územním plánování. (Maier a kol., 2012)

II. PRAKTICKÁ ČÁST

METODY A DATA

Praktická část bakalářské práce se zabývá metodami, které poskytnou informace ke zjištění stavu udržitelného rozvoje v katastru místní části Příluky.

Jednou z použitých metod je metoda kartografické analýzy. Pátá kapitola se na základě vybraných indikátorů udržitelného rozvoje měst věnuje využití půdy v katastru Příluk. Díky získaným údajům lze pozorovat, především vlivem industrializace území, úbytky či přírůstky jednotlivých ploch jako jsou například lesy, louky, pastviny nebo trvalé kultury. Pomocí interpretace starých topografických map středních měřítek, jako je v tomto případě povinný císařský otisk Příluk z roku 1829, a současného územního plánu a následného porovnání těchto dvou map jsou změny využití půdy jednoznačně prokazatelné.

Šestá kapitola zabývající se vybranými změnami ve využití půdy využívá porovnání jednotlivých leteckých snímků od roku 2003 do současnosti. Tyto změny zahrnují především rozrůstající se průmyslovou zónu, výstavbu moderních čtvrtí a zániky původních ploch jako jsou třeba zahrádkářské osady.

V sedmé kapitole jsou sledovány indikátory dostupnosti prostranství a služeb. Konkrétně se jedná o sledování dostupnosti nádob na tříděný odpad a veřejně přístupných dětských hřišť v místní části Příluky pomocí programu QGIS (Quantum geographic information system). Po zanesení jednotlivých bodů (nádob na tříděný odpad a veřejně přístupných dětských hřišť) do mapy, byla vytvořena obalová zóna (buffer) ve stanovené vzdálenosti 300 m, která představuje dostupnost od jednotlivých obydlí. Tato vzdálenost byla stanovena na základě publikace zabývající se indikátory měst a obcí.

Díky získaným výsledkům z předchozí kapitoly a na základě osobní zkušenosti je osmá kapitola zaměřena na návrhy, které by pomohly zlepšit udržitelný rozvoj v místní části Příluky.

4 CHARAKTERISTIKA MÍSTNÍ ČÁSTI PŘÍLUKY

První písemné zmínky o místní části dříve ještě Przieluk nebo Przyluk, se datují k roku 1437. Současný název Příluky se uplatnil až v roce 1924. Tato lokalita se nachází v kopcovitém terénu ve východní části města přibližně 3,5 km od centra. Příluky katastrálně sousedí se Štípou, Hvozdnou, Lužkovicemi, Želechovicemi, Jaroslavicemi a jednou z místních částí krajského města Zlín je i místní část Příluky. Na území o celkové výměře necelých 570 ha žije k 31. 12. 2015 2 695 obyvatel a řadí se tak na 3. místo s největším počtem obyvatel mezi jednotlivé místní části Zlína (pokud se však nepočítá samotné centrum Zlína). (Sdružení za zdravé Příluky, 2009)

Místní část protíná na trase Zlín – Vizovice hlavní silnice I. třídy č. 49, silnice II. třídy a další vedlejší silnice. Z východu na západ prochází místní částí jediná železniční trať Zlínského kraje, konkrétně trať č. 331, která má v tomto úseku povahu regionální dráhy. Obyvatelé místní části mohou rovněž využívat městskou hromadnou dopravu. Příluky s centrem Zlína spojují trolejbusové a autobusové linky č. 1, 11, a 12. Díky těmto spojům jsou tak Příluky velmi snadno dostupné, i když se téměř jedná o okrajovou část města. V severní části katastru Příluk se nachází Průmyslová zóna, která je sídlem řady výrobních firem, mezi které patří například Promens, a. s. nebo stavebniny DEK a další. V těsné blízkosti řeky Dřevnice jsou situovány tři panelové domy a rodinné domy. Tato část území se jako jediná nachází v rovině a kvůli své poloze je zde vybudována protipovodňová zeď. Podél silnice se v příkrém terénu nachází rodinné domy, které navozují obraz kdysi zemědělské vesnice. Velké osevné plochy kolem obytné zástavby přechází v listnaté a místy smíšené lesy a to částečně i na okrajích v jižní části katastru. Naprosto jiný obraz navozuje, v současnosti velmi populární a oblíbená, nově vybudovaná Přílucká residence, která se zcela odlišuje od koncepce původních zástaveb. Jižní část Příluk je kromě menších domů charakteristická řadou panelových domů nebo atraktivním bydlením v části Boněckýk pasek a luk.

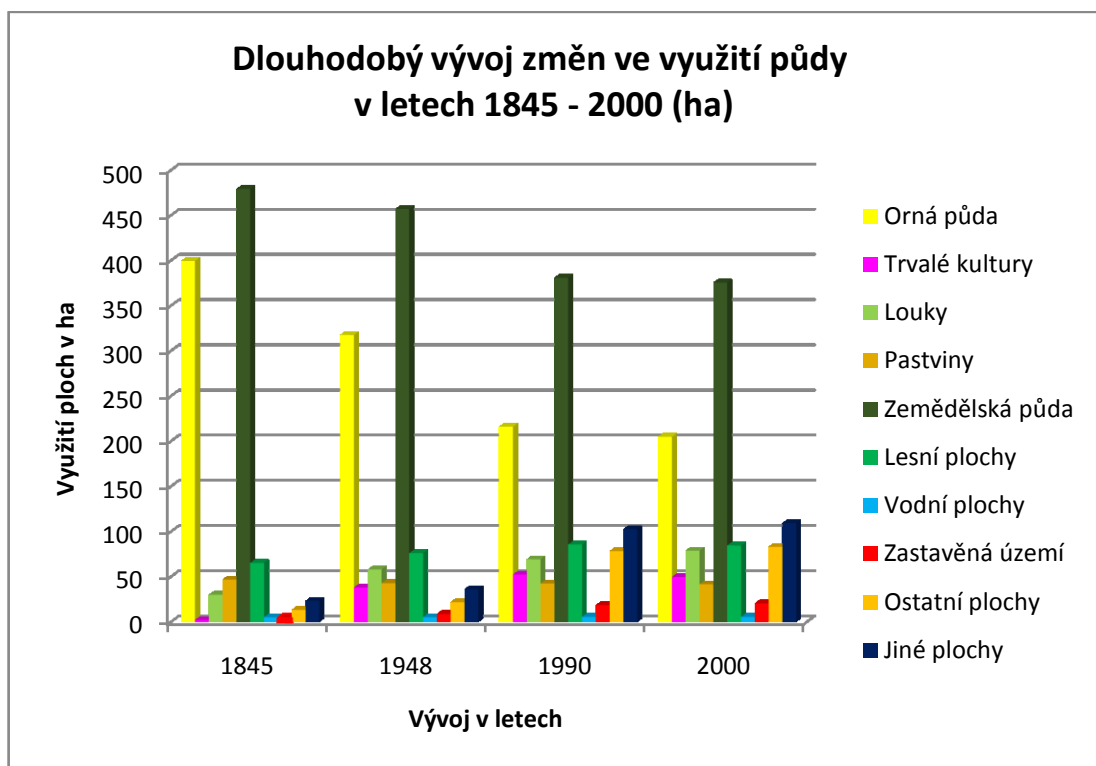
V katastru místní části se nenachází žádné mateřské nebo základní školy. Nejbližší se nachází Bartošově čtvrti nebo na Obecínách. Nachází se zde pouze SŠ a VOŠ Zdravotnická. Na hranicích katastru severozápadní části mají obyvatelé Příluk Krajskou nemocnici Tomáše Bati, tudíž dostupnost lékařské péče je na velice dobré úrovni. Na druhé straně místní části se nachází Oční klinika Gemini, která se řadí mezi nejprestižnější kliniky v této kategorii. V této části katastru sídlí i hasičský záchranný sbor Zlínského kraje.

K nákupům potravin, smíšeného zboží aj. využívají obyvatelé obchody, které leží mimo vymezené území. K využití je však řada restauračních nebo ubytovacích zařízení. Pro trávení volnočasových aktivit slouží například víceúčelové hřiště, které je umístěno pod trolejbusovou zastávkou Přílucká, přilehlé tenisové kurty nebo místní cyklostezka, která lemuje řeku Dřevnici. Mezi atraktivní místa zdejších obyvatel patří pramen s pitnou vodou, který prokazuje trvale příznivé hodnoty, kaple sv. Martina, pomník padlých, jezdecké středisko nebo památná Lípa u kaple sv. Antonína. Místní část má také svůj fotbalový klub, jehož hřiště slouží k dalším kulturním nebo sportovním akcím. Jedna z kulturních akcí, kterou pořádá Sdružení za zdravé Příluky je například vodění berana nebo Přílucká trnka.

5 ZMĚNY VE VYUŽITÍ PŮDY

Publikace TIMUR (Lupač a kol., 2005) v teoretické části práce uvádí, že jedním z indikátorů udržitelného rozvoje je například sledování změn ve využití půdy za stanovené časové období. Trend rozšiřování obytných či jiných zastavěných ploch se nevyhnul ani místní části Příluk. Na úkor tomu tak dochází k úbytku nejen veřejné zeleně.

V obrázku č. 2 je graficky znázorněn dlouhodobý vývoj změn ve využití půdy v letech 1845 až 2000 v místní části Příluky. K nejviditelnějším změnám patří především úbytek orné půdy a zemědělské půdy, což může být zapříčiněno například růstem obyvatelstva a tak dochází ke zvětšování zastavěných a ostatních ploch. Orná půda téměř v každém úseku ze sledovaného období přišla zhruba o čtvrtinu své původní rozlohy. Celkově se tak zmenšila o 195 ha. Další razantní změnou je úbytek zemědělské půdy. Největší pokles zemědělské půdy je vidět v letech 1948–1990 a to o 76 ha. Na druhé straně je však patrné rozrůstání lesů, které se nachází u severních a jižních hranic katastru. V letech 1845 až 1990 se lesy rozrostly o 20 ha, což má především pozitivní vliv na drobnou zvěř, které v poslední době ubývá, kvůli přemnožení černé zvěři (divočáci). Další pozitivní nárůst se týká trvalých kultur (sady, vinice, chmelnice aj.) a luk, které se v daném období rozšířily. Taktéž lze zaregistrovat rozšiřování zastavěného území, které se od počátku sledování rozšířilo o 17 ha. Pro přesný přehled jednotlivých změn ve využití půdy je přiložena tabulka, která se nachází v příloze.

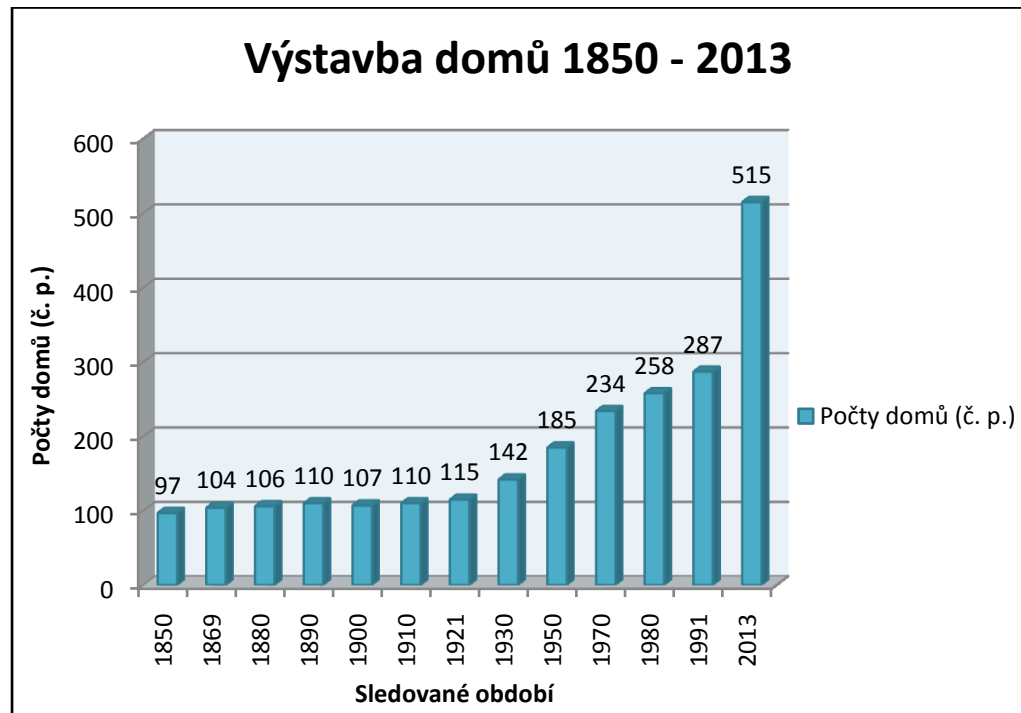
Obr. 2 Změny ve využití půdy (LUCC Czechia, 2017)

5.1 Zastavěné plochy a jejich okolí

S rozšiřující se zástavbou konkrétněji souvisí obrázek č. 3, který graficky znázorňuje výstavbu domů v letech 1850–2013. V místní části Příluky se k 22. 1. 2013 nacházelo 515 domů (čísel popisných). Od počátku sledovaného období do současnosti zde přibylo více než 400 domů.

Mezi lety 1850 až 1921 nebyl nárůst domů tak markantní, oproti nadcházejícímu období, jak ukazuje grafické znázornění. V tomto rozmezí se zastavěná plocha rozrostla pouze o několik málo domů. Od roku 1930 se počty začaly výrazně zvyšovat a během 20 let se tak obytná plocha rozšířila o dalších 43 domů. V letech 1970 až 1991 zde přibylo dalších 53 domů. Současně lze pozorovat i úbytek orné a zemědělské půdy, jak znázorňuje předchozí obrázek. Od roku 1991 do konce sledovaného období přibylo v místní části Příluky celkem 228 domů. Takto vysoké počty nových zástaveb mohou být způsobeny neustále se zvyšujícím počtem populace (k 31. 12. 2015 žije v MČP 2 695 obyvatel), ale také trendem, kdy se lidé z centra města stále častěji stěhují do jeho okrajových částí, které jsou, co se týká vzdálenosti, velmi dobře dostupné. Místní část Příluky stále disponuje řadou volných ploch (louky, pastviny) a to i díky svému příkrému terénu na mnoha místech,

avšak ani to nebrání lidem v další výstavbě. Názorným příkladem je například Přílucká rezidence, kde kvůli tomuto nerovnému povrchu může v budoucnosti hrozit úplné sesunutí svahu.

Obr. 3 Výstavba domů v letech 1850-2012 (Sdružení za zdravé Příluky, 2009)

Na následujících obrázcích je znázorněna mapa povinného císařského otisku a aktuálního územního plánu obce Příluk. Už na první pohled je patrné, jak se zastavěné plochy postupně rozrůstají. Na mapě povinného císařského otisku z roku 1829 jsou zastavěná území zaznačena žlutou a červenou barvou. Je patrné, že domů v 1. polovině 19. století zde opravdu nebylo příliš a byly situovány spíše v severní části katastru Příluk. Kvůli záplavám, se obyvatelé postupně stěhovali do vyšší nadmořské výšky nejbližších kopců, až je částečně, či úplně obsadili. Místní část byla převážně tvořena z polí, které jsou vyznačeny světle hnědou barvou, dále z pastvin, které představují světle zelené plochy s písmenem W, ze suchých a mokřých luk, které jsou zaznačeny světle zelenou barvou (mokré louky mají navíc znak v podobě vlnovky). Mokré louky se takto nazývají z toho důvodu, protože v těchto místech byl dříve velký výskyt podzemních vod díky řece Dřevnici. Taktéž se skládaly z ovocných a zelenářských zahrad (obě jsou vyznačeny tmavě zelenou barvou), které se nachází především v okolí obytných domů. V těsné blízkosti řeky Dřevnice, se rozkládají pískoviště a šterkoviště. V těchto místech se podle historických údajů nacházel vodní mlýn se dvěma hornospádovými pohony.

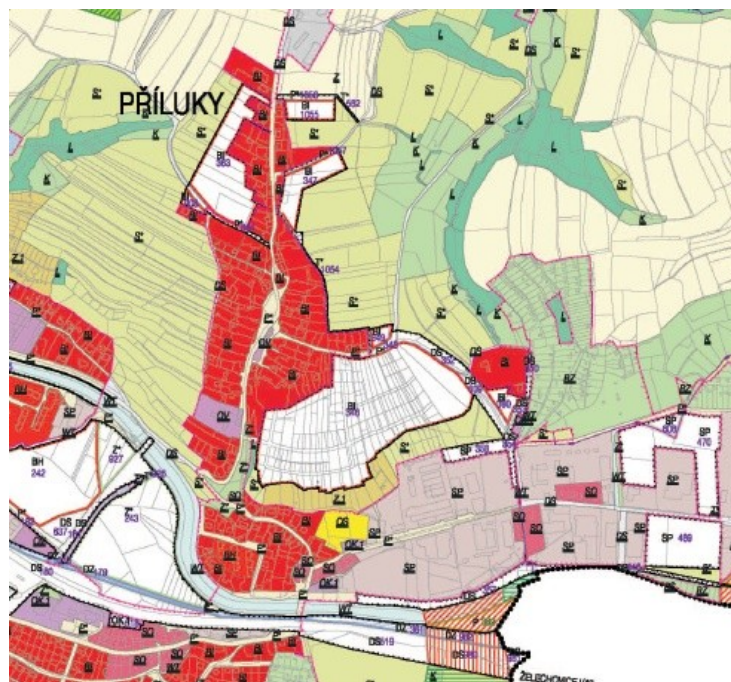
Obr. 4 Povinný císařský otisk Příluky, severní část (Zeměměřický ústav, 2006)

Obr. 5 Povinný císařský otisk, jižní část (Zeměměřický ústav, 2006)

Mapa územního plánu z roku 2011 se proti mapě povinného císařského výrazně liší. Již na první pohled jsou patrné velké změny ve využití půdy. Na obrázku číslo 6 lze pozorovat, jak se rozrůstají zastavěné plochy. Červenou barvou jsou vyznačeny pozemky pro občanskou vybavenost, jako jsou plochy pro individuální nebo hromadné bydlení. Bílá rozsáhlá plocha ohraničená červenou barvou, která se nachází ve středu obrázku,

představuje novou zástavbu Přílucká residence. V současnosti je stavba těchto domů již dokončena, ale další nové stále přibývají. Fialová plocha označená písmeny SP zobrazuje plochy smíšené výrobní a tyto plochy se nachází v průmyslové zóně (Příluky i Lužkovice). Na první pohled je také patrné, že se zde nenáchází tolik zeleně, co v minulosti. Nejrozsáhlejší jsou plochy smíšeného nezastavěného území, vyznačené světlezelenou barvou s písmenem S*. Dále lesy, které jsou vyznačeny tmavě zelenou barvou a také plochy krajinné zeleně a přírodní zeleně, které jsou zároveň biokoridorem. Tyto plochy jsou označeny světlezelenou barvou, která je navíc vyšrafována tmavě zelenou. Méně rozsáhlé jsou zde specifické zemědělské plochy. Z obrázku číslo 6 je zřejmé, že se západní část katastru skládá převážně z červených ploch, které představují plochy pro individuální a hromadné bydlení. Tyto plochy představují panelové domy, rodinné domy a nové rodinné domy v oblasti Boněckých pasek.

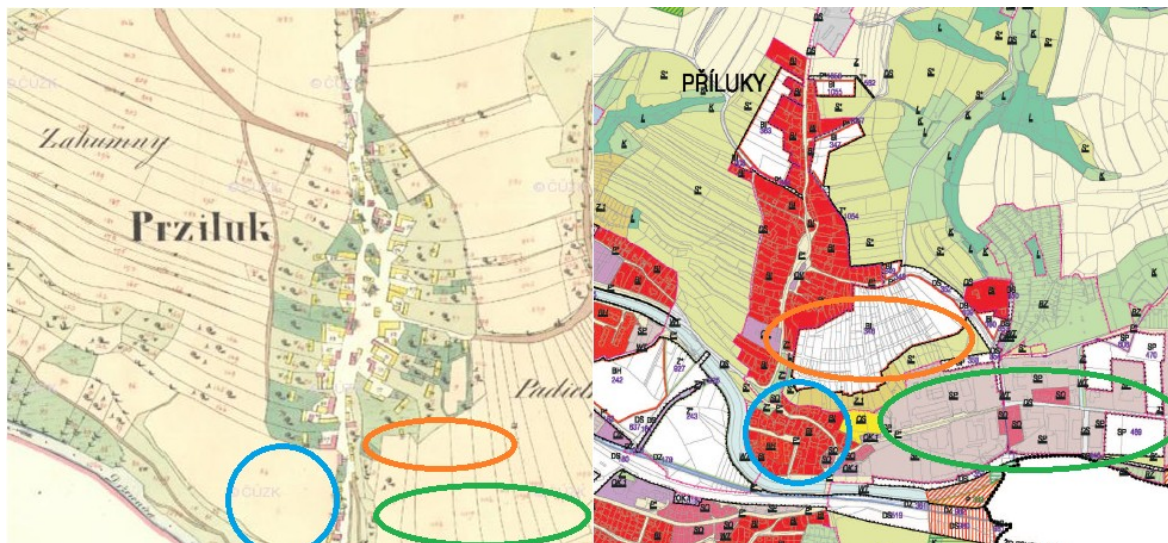
Obr. 6 Územní plán Příluky (Magistrát města Zlína, 2017)

Obr. 7 Územní plán Příluky, jižní část (Magistrát města Zlína, 2017)

5.2 Porovnání zastavěného území v 19. a 21. Století

Pro lepší znázornění nevýraznějších změn ve využití půdy, je na následujících obrázcích porovnání povinného císařského otisku s mapou územního plánu. Na severní straně Příluk (obrázek číslo 8) je vidět kromě zvětšené zastavěné plochy uprostřed místní části, že také přibylo domů v oblasti okolo řeky Dřevnice (vyznačeno modrým kruhem) v porovnání s povinným císařským otiskem. Také je znatelné, že v oblastech, kde byla dříve orná půda, se nyní nachází průmyslová zóna s několika výrobními haly, sklady aj. (vyznačeno zeleným kruhem). I bílá plocha, která leží na dříve úrodné půdě (označena oranžovým kruhem) představuje výstavbu Přílucké residence. Na jižní straně Příluk, jsou změny ve využití půdy daleko více viditelné. Téměř celá plocha dřívější orné půdy je nyní zastavěna domy (vyznačeno modrým kruhem). Pozitivním přínosem je však vznik biocentra (zaznačeno fialovým kruhem).

Obr. 8 Porovnání povinného císařského otisku s územním plánem, severní část – změněno (Zeměměřický ústav, 2006; Magistrát města Zlína, 2017)

Obr. 9 Porovnání povinného císařského otisku s územním plánem, jižní část – změněno (Zeměměřický ústav, 2006; Magistrát města Zlín, 2017)

6 VYBRANÉ ZMĚNY VE VYUŽITÍ PŮDY

Kapitola vybraných změn využití půdy se zabývá nejviditelnějšími změnami v katastru místní části Příluky za období 2003-2014. Postupnou industrializací nebo zvětšováním počtu obyvatelstva dochází k zabírání rozsáhlých zelených ploch.

6.1 Přilehlé plochy průmyslové zóny

Mezi jedny z nejvýraznějších změn využití půdy v místní části Příluky patří rozrůstání ploch průmyslové zóny. Jednu z nich zobrazují následující letecké snímky, které představují výstavbu skladu Stavebnin DEK. V letech 2003 až 2006 se v těchto místech nacházela zahrádkářská a sadařská oblast zdejších obyvatel a nebyly viditelné žádné známky budoucí stavby nebo dokonce zániku těchto osad. V průběhu 6 let se však v těchto místech nachází už rozestavěná plocha pro budoucí sklad stavebnin namísto zahrádek, jak je vidět na snímku z roku 2012. Během dalších následujících 2 let je tento areál dokončen a plně v provozu. Méně viditelnou změnou je vybudování soukromé zahrady v prostoru za skladem stavebnin, ke které došlo současně s výstavbou skladu. Navzdory označení této části Příluk za průmyslovou zónu, se zde stále vyskytuje úrodná a kvalitní půda.

Obr. 10 Výstavba hal v průmyslové zóně Příluky – změněno (Mapy, 2017)

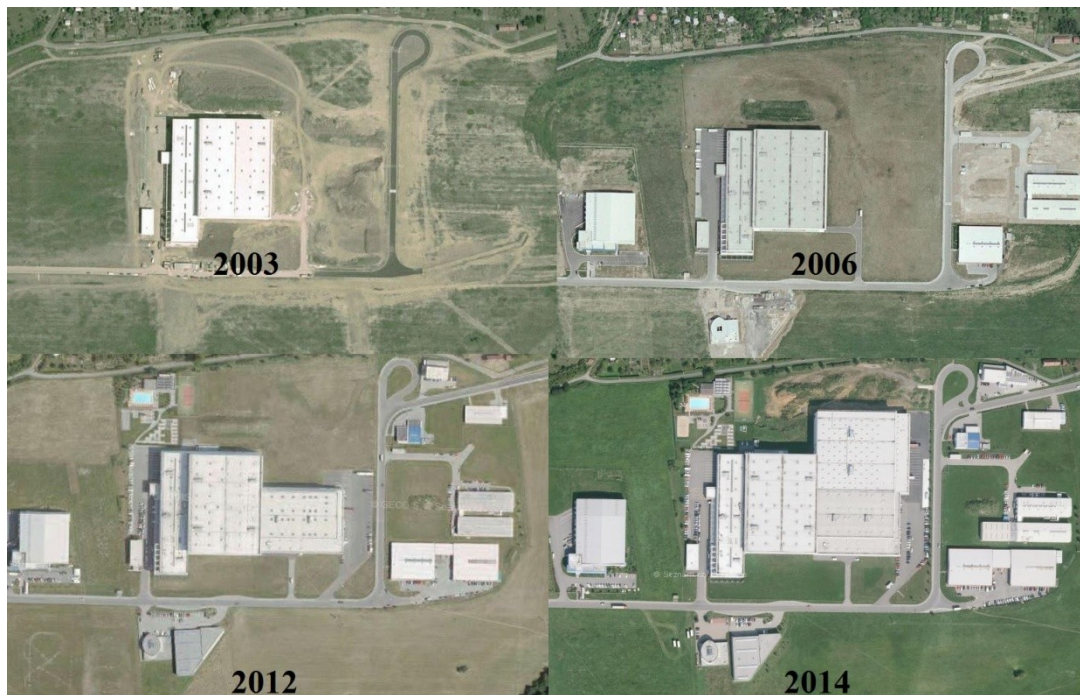
V souvislosti se zrušením zahrádkářské osady dochází k postupnému zabírání území v chatařské oblasti Kosov I a Kosov II, nacházející se v kopcovitém terénu nedaleko skladu stavebnin. Zároveň se v těchto místech obyvatelé opakovaně potýkali s nelegální černou skládkou v blízkosti Příluckého potoka, kde docházelo k úniku nebezpečných látek do půdy a podzemních vod nebo při okrajích cest či lesů. Nepříliš patrnou změnou je,

že v průběhu let došlo i k zabrání úrodné plochy v levé spodní části obrázku č. 11. V současné době zde stojí více rodinných domů, než znázorňuje letecký snímek z roku 2012 a 2014.

Obr. 11 Zabírání ploch v zahrádkářské osadě – změněno (Mapy.cz, 2017)

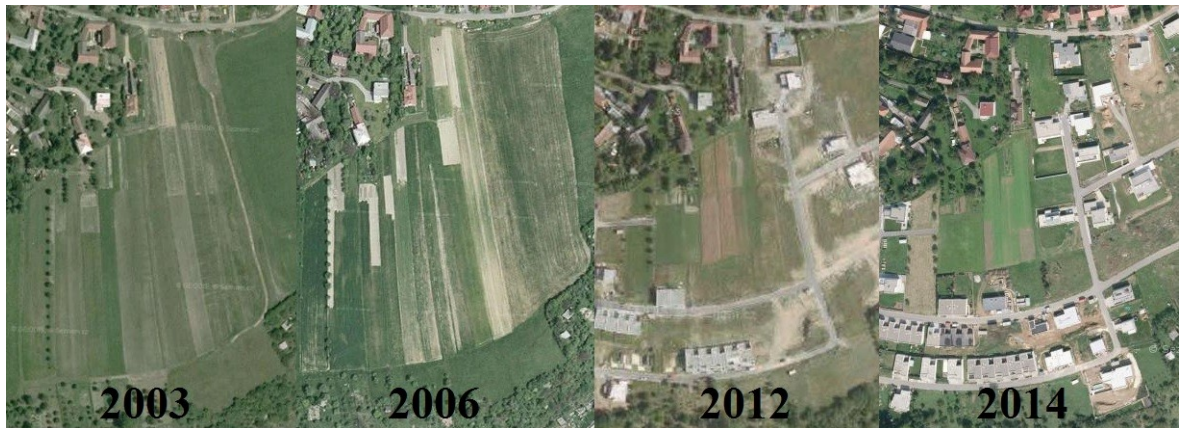
Ačkoliv se celý areál Průmyslové zóny Příluky nenachází v tomto katastru (spadá pod katastr Lužkovic) je pro Příluk velmi významná, protože tudy prochází hlavní trasa, která spojuje celou průmyslovou oblast. Následující obrázek představuje výstavbu výrobních hal ve sledovaném období 2003-2014. Na leteckém snímku z roku 2003 zde stojí pouze budova Tescomy a cesta v pravém horním rohu zde končí (kruhový objezd nyní slouží jako točna konečné linky trolejbusů), ale už v této době jsou viditelné náznaky (vpravo od Tescomy) možné budoucí stavby. V roce 2006 zde stojí další 4 budovy a zároveň došlo k propojení Průmyslové zóny Příluky s Lužkovicema. V průběhu 12 let došlo především k rozšíření areálu Tescomy a k zařízení venkovního zázemí pro zaměstnance v zadní části objektu nebo vybudování další hal, jako jsou například Svit Machinery, Madal Bal, Zlin Precision a další. Aktuálně se zastavěné plochy v Průmyslové zóně Příluky nadále rozšiřují a je možné, ne-li pravděpodobné, že dojde k úplnému zabrání volných ploch, kterými tato oblast stále disponuje.

Obr. 12 Výstavba hal v Průmyslové zóně Příluky – změněno (Mapy.cz, 2017)

6.2 Residence Příluky

Jednou z největších a hlavně nejviditelnějších změn v katastru Příluk je vybudování moderní čtvrti Residence Příluky. Podle některých místních obyvatel tyto stavby zcela narušily architektonický ráz Dolní i Horní dědiny. Residence se nachází v severní části katastru s výhledem na protější svah Boněckých pasek, hlavně se nachází na území, kde se dříve rozprostíralo pole nebo ovocné sady. Některé ovocné sady a malé zahrádky, které se nachází na břehu tohoto kopce, byly zachovány. Během období 2003-2006 nevykazuje území žádné změny ve využití plochy oproti roku 2012, kdy během 6 let vznikla nová obytná zóna. Došlo k výstavbě nových silnic, které vedou k jednotlivým domům a s tím spojené pojmenování nově vybudovaných ulic (Červánková, Měsíční, Hvězdná, Duhová, Nebeská). Při porovnání snímků z roku 2012 a 2014 je vidět, jak se tato residence v průběhu pouhých 2 let rozšířila o několik dalších domů. Díky výhodné poloze (příjemný výhled, poměrně klidné a bezpečné prostředí, snadná a rychlá dostupnost do centra i díky spojmům městské hromadné dopravy nebo dětská hřiště a vyhrazená místa pro odpočinek) nebude tato lokalita ztrácet na oblíbenosti ani v budoucnu a dojde tak k dalšímu rozšíření.

Obr. 13 Výstavba Residence Příluky – změněno (Mapy.cz, 2017)

6.3 Boněcké paseky

Další výrazná změna se týká výstavby rodinných domů v jižní části katastru místní části. Boněcké paseky, jsou dalším místem, kde byla zahájena výstavba moderních domů. Toto území si lidé volí především kvůli klidu (přiměřeně velká vzdálenost od hlavní cesty) a také kvůli krásnému výhledu na protější lesy, ale i Vizovické vrchy a Jižní svahy. Jak vyplývá z leteckých snímků z roku 2003 a 2006 nejsou dosud k vidění žádné změny ve využití půdy a území je pokryto travnatou plochou. Později v roce 2012 je už znát, že je výstavba zahájena a staví se zde několik nových rodinných domů. Podle snímku z roku 2012 je mimo jiné na první pohled patrné, že došlo i k výstavbě nové silnice až k samotnému okraji lesa, kde bude kompletní zástavba končit. Stejně jako v případě Residence Příluky byly vytvořeny i nové názvy ulic. Zástavba je v této části čím dál více hustší, ale ani to neubírá na její oblíbenosti. Aktuálně zde stojí mnohem více než domů, než ukazuje snímek z roku 2014. Oproti Residenci Příluky nejezdí zde žádné autobusové spoje. Z nejvzdálenější ulice (nejblíže lesu) Mařinková jsou nejbližší zastávky Přílucká a Pančava vzdálené více jak 800 m.

Obr. 14 Výstavba v části Boněckých pasek – změněno (Mapy.cz, 2017)

7 DOSTUPNOST VEŘEJNÝCH PROSTRANSTVÍ A SLUŽEB

Dalším ze sledovaných ukazatelů podle publikace TIMUR (Lupač a kol., 2005) udržitelného rozvoje měst může být sledování dostupnosti prostranství a služeb. Dostupnost je definována jako bydlení ve vzdálenosti 300 metrů od veřejných prostranství nebo služeb. Tato část sleduje veřejně přístupná dětská hřiště a služby sběru separovaného odpadu a nádob na separovaný odpad.

7.1 Dostupnost veřejných dětských hřišť

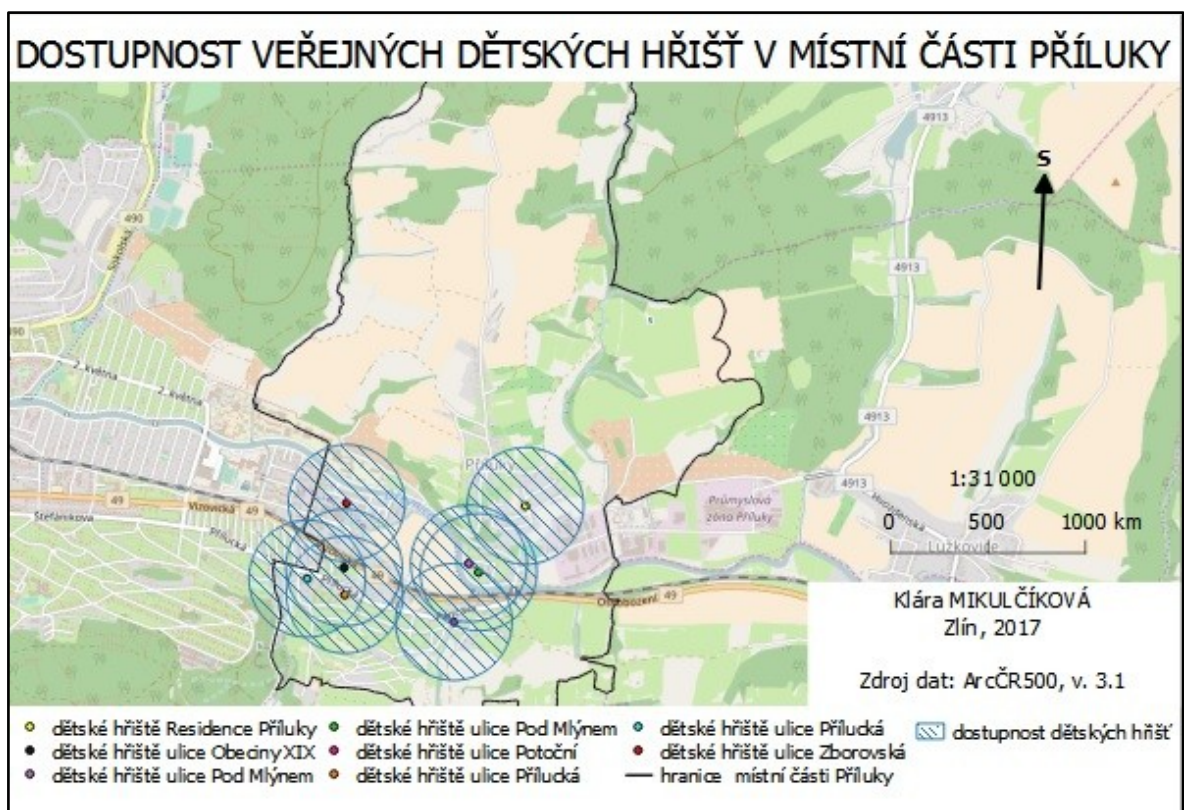
V katastru MČP se nachází celkem 7 veřejně dostupných dětských hřišť. Každé z dětských hřišť je situováno především v blízkosti panelových domů. Údržbu těchto hřišť zajišťuje krajské město Zlín. Mapa je vytvořena pomocí Quantum geographic information system, dále jen QGIS. (Magistrát města Zlína, 2017)

V ulici Přílucká (jižní část) se nachází dvě dětská hřiště a jsou umístěna mezi panelovými domy. První dětské hřiště (oranžový bod) obsahuje kolotoč, váhovou houpačku a pružinové houpadlo. Druhé hřiště v této ulici (modrý bod) je po nedávné rekonstrukci a obsahuje dětský domeček se skluzavkou a pískoviště. Další hřiště v jižní části katastru se nachází na soukromém pozemku a je spravováno Hospůdkou U Potoka. Zde je k dispozici skluzavka, pružinové houpadlo a pískoviště. Čtvrtým hřištěm v místní části je hřiště v ulici Obeciny XIX, které je po kompletní rekonstrukci. K využití je betonový pingpongový stůl, nerezový kolotoč a nové parkourové hřiště s tartanovým povrchem.

V severní části za budovou Střední zdravotnické a Vyšší odborné školy zdravotnické je v ulici Zborovská umístěno oplocené dětské hřiště s pískovištěm, pružinovým houpadlem a váhovou houpačkou. Směrem na východ se nachází dvě dětská hřiště v ulici Pod Mlýnem. Jedno z hřišť v této ulici je s umělým trávníkem a obsahuje basketbalový koš a volejbalovou tyč se sítí. Druhé dětské hřiště je oplocené a disponuje pískovištěm, dřevěným domečkem se skluzavkou, pružinovým houpadlem a nově k roku 2015 zabudovanou trampolínou. Nejnovějším dětským hřištěm, které vzniklo v roce 2016 v této místní části, se nachází v Residenci Příluky. Hřiště s kombinovaným povrchem (tartan, tráva) a oplocením obsahuje nerezovou skluzavku, pružinové houpadlo, pískoviště, závěsnou houpačku a průlezku. V katastru se také nachází dvě travnaté plochy, které dříve plnily účel hřiště s klasickými prvky (skluzavka, váhová houpačka, kolotoč), ale kvůli nevyhovujícímu stavu

byla tyto hřiště zrušena. Na jednom z takových hřišť (ulice Obeciny XIX) se už nachází pouze dvě fotbalové branky se sítí.

Všechna hřiště se nachází v bezprostřední blízkosti panelových domů a je tomu tak především v jižní části, kdy dostupnost do 300 m od obydlí pokrývá téměř celou tuto oblast včetně rodinných domů. V nevýhodě jsou však domy nacházející se v části Boněckých pasek. S rozšiřující zástavbou a s tím i větší počet rodin s dětmi je možné, že v budoucnu dojde k vybudování dětského hřiště i v této části, jako tomu bylo v případě Residence Příluky. Dané dostupnosti nedosahuje ani nejsevernější část katastru (Štákovy paseky a část Horní dědiny). V tomto případě je nejbližším hřištěm hřiště v Residenci Příluky nebo o pár metrů vzdálenější 2 hřiště v ulici Pod Mlýnem.

Obr. 15 Mapa dostupnosti veřejných dětských hřišť v MČP (dílo autorky)

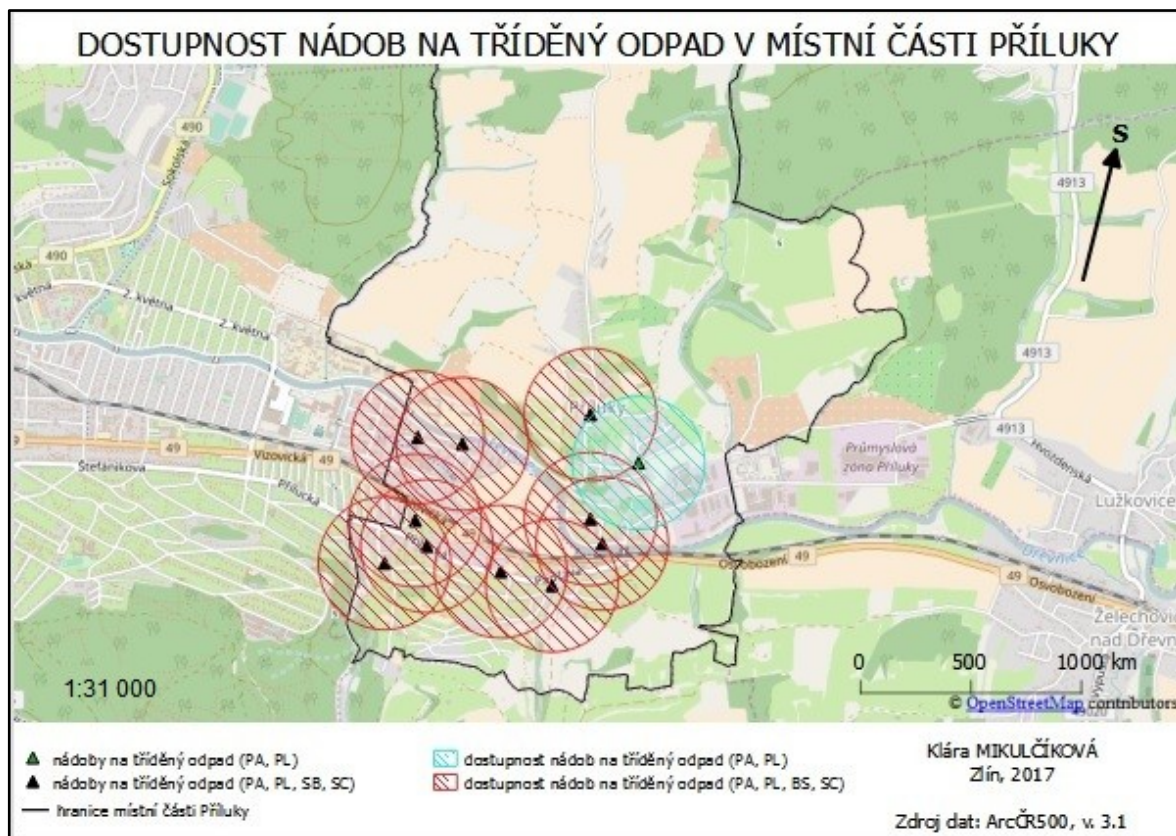
7.2 Dostupnost nádob na tříděný odpad

Následující obrázek znázorňující mapu dostupnosti nádob na tříděný odpad, která je vytvořena pomocí softwaru QGIS, představuje dostupnost nádob na tříděný odpad zahrnující papír (PA), plasty (PL), sklo barevné (SB) a sklo čiré (SC) v katastru místní části Příluky právě ve vzdálenosti 300 m od bydlení. V katastru Příluk se nachází celkem

11 těchto nádob na tříděný odpad. Kontejnery na plast, papír a sklo, které jsou dostupné v ulici Přílucká a Boněcko I v jižní polovině MČP, se nachází v těsné blízkosti panelových domů a přilehlých rodinných domů. Díky velkému množství odpadu v této oblasti patří k nejvíce vytěžovaným nádobám na tříděný odpad (převážně však nádoba na plasty). Další kontejnery se nachází v ulici Obeciny XIX, Přílucká (u oční kliniky Gemini) a Želechovic-ká. V severní části katastru jsou 2 nádoby soustředěny opět především v blízkosti panelových domů a to v ulici Zborovská (tyto kontejnery využívají i obyvatelé mimo MČP), další dva taktéž blízko panelových domů (ulice Pod Mlýnem) a restauračních zařízení (ulice Přístav). Residence Příluky zatím disponuje pouze dvěma nádobami a to na papír a plast. Tyto kontejnery používají hlavně obyvatelé bydlící v této části a poslední nádoby se nachází na pomezí Horní a Dolní dědiny.

Podle obalových zón, představující dostupnost (červené a modré kruhy se šrafováním) je území Příluk téměř celé pokryto. Pouze obydlí v nejj jižnější a nejsevernější části nedosahuje vzdálenosti do 300 m. Tato skutečnost se týká především zástavby v části Boněckých pasek (ulice Jitrocelová, Bylinná, Mařinková, Řepíková, Dobromyslová a část ulice Pampelišková a Plicníková) a zahrádkářské osady v ulici Ronzovy Paseky, Horní dědině a v oblasti Štákovy paseky. Tento problém se dotýká i zahrádkářské osady Kosov I a Kosov II, kdy ani zde se v jejich blízkosti nenachází jediná nádoba na tříděný odpad. A to i vzhledem k tomu, že se v této osadě soustřeďuje čím dál více lidí (především době hlavních letních prázdnin).

Jak ukazuje mapa dostupnosti nádob na TO, v místní části Příluky se nachází pouze základní kontejnery, jako jsou nádoby na plast, papír, barevné sklo a čiré sklo. Nejsou zde dostupné samostatné nádoby na kartonové obaly. Dosud se pro tento odpad používá kontejner na plast, který však musí být označen oranžovou nálepkou. Rovněž zde nejsou dostupné nádoby na elektroodpad ve formě elektrospotřebičů a jejich částí nebo elektronických a elektrických součástí. V minulosti došlo i k tomu, že někteří obyvatelé místní části nechali odložené nefunkční lednice, mikrovlnné trouby, televize atd. u nádob na smíšený odpad místo toho aby, je odvezli na sběrný dvůr. V horším případě tyto spotřebiče vyhodí v lese nebo u cest. Tento způsob pak směřuje k zakládání černých skládek, kterých byla místní část mnohokrát zbavena.

Obr. 16 Mapa dostupnosti nádob na tříděný odpad v MČP (dílo autorky)

8 NÁVRHY NA ZLEPŠENÍ UDRŽITELNÉHO ROZVOJE MČP

K posílení udržitelného rozvoje místní části Příluky by mohla přispět například oprava komunikace frekventovaného úseku v ulicích Přílucká a Pančava, kde denně projede řada nákladních a osobních automobilů. Jelikož je toto jediná trasa, kudy projíždí linky městské hromadné dopravy, které spojují místní část s centrem města Zlína, je v tomto případě stav této vozovky nevyhovující.

S vysokým počtem projíždějících aut souvisí i bezpečnost chodců. Vozovka prochází hustou zástavbou panelových a rodinných domů, kdy se nejbližší přechod nachází ve vzdálenosti více jak 700 m a to v ulici Štefánikova a další až u světelné křižovatky silnice I. třídy s číslem 49 (cca 900 m). Dochází tedy k přecházení a přebíhání chodců přes silnici, například když nastupují/vystupují na zastávce Přílucká (oba směry). V době, kdy tudy projíždí nejvíce aut (převážně v ranních hodinách a odpoledních hodinách kolem 17h), nepomáhá v tomto místě ani zabudovaný zpomalovací práh, který by mohl přimět řidiče zastavit a umožnit tak chodcům bezpečné přecházení mimo přechod. V tomto problémovém místě došlo v minulosti k pár drobným nehodám z neukázněnosti řidičů, ale i chodců, kteří berou zpomalovací práh jako samozřejmost k zastavení. Velmi pozitivní vliv na posílení udržitelného rozvoje a hlavně přínos pro zdejší občany měla rekonstrukce chodníků kolem bytovek v ulicích Přílucká, Boněcko I a Boněcko II.

Na základě map dostupnosti nádob na tříděný odpad by k udržitelnosti mohlo přispět umístění těchto kontejnerů v jižní polovině katastru v části Boněckých pasek. Zvyšováním počtu rodin dochází i ke zvětšování objemu odpadu. V severní části katastru se to týká především oblasti Štákovy paseky, kde ani zde se nenachází ani jedna z těchto nádob. Přínosem by bylo též umístění samostatných kontejnerů na nápojové kartony (obaly na bázi Tetra Pak) současně s ostatními nádobami na TO (dosud se třídí společně s plasty), kontejnery na sběr textilu a oděvů například v ulici Přístav, neboť je zde pro tyto kontejnery dostatečné místo. Nejbližší kontejner na textil je pro obyvatele místní části umístěn na Havlíčkově nábřeží (Kúty) a v ulici Zálešná II. Rovněž by přispělo umístění více odpadkových košů na psí exkrementy včetně sáčků podél chodníků a to hlavně v ulicích Přílucká, Pančava, Boněcko I a Boněcko II. Tyto části jsou velmi oblíbené u místních „pejskařů“, kteří se neobtěžují uklízet po svých mazlíčcích.

Následující obrázek, představující implementaci udržitelného rozvoje v místní části ukazuje, že při správném umístění dalších nádob na tříděný odpad (PA, PL, SB, SC) a no-

vě nádob na kartonové obaly (dostupnost do 300 od obydlí) dojde k pokrytí i těch míst, které vzdálenost 300 metrů nespĺňovaly. Jedná se o Boněcké paseky, Štákovy paseky a zahrádkářskou osadu. Dále představuje vybudování přechodu pro chodce alespoň v blízkosti zastávek městské hromadné dopravy (ulice Přílucká a Pančava). V poslední řadě znázorňuje nově umístěné odpadkové koše na psí exkrementy v nejnavštěvovanějších místech místními „pejskaři“. Ke spokojenosti obyvatel MČP by přispělo i vybudování více parkovacích míst, protože v blízkosti panelových domů jsou tyto místa velmi omezená.

I přes tyto všechny uvedené návrhy na zlepšení udržitelného rozvoje v místní části Příluky, není zaručené, že právě tyto kroky pomůžou ihned k jeho posílení nebo dokonce ke zlepšení. Zmíněné návrhy je tedy vhodnější chápat spíše jako dílčí kroky, neboť v některých aspektech posilují šetrný přístup k využívání prostoru a bezpečnost obyvatelstva v MČP.

Obr. 17 Mapa návrhů na zlepšení udržitelného rozvoje v MČP (dílo autorky)

ZÁVĚR

Cílem bakalářské práce bylo identifikovat změny ve využití půdy a zjistit dostupnost veřejných prostranství a služeb v katastru místní části Příluky. Při porovnávání starých topografických map a územního plánu, bylo na první pohled patrné, jak moc se osídlená plocha změnila. Postupné změny jsou viditelné i z leteckých snímků. Původní zástavba byla rozšířena na území tehdejší úrodné půdy a převážnou část této půdy zcela zabrala. Takové výrazné změny se týkají jak severní tak jižní části katastru místní části.

Nyní se severní část vyznačuje hlavně průmyslovou oblastí, která je sídlem řady výrobních firem nebo skladů. To mělo za následek například zrušení zahrádkářské osady. V kopcovitém terénu, kde se dříve rozprostíralo pole nebo ovocné sady, byla vybudována rozsáhlá moderní čtvrť, která naprosto změnila ráz původní vesnice. Bydlení je nyní možné i v těsné blízkosti řeky díky vybudování protipovodňové zdi, což v minulosti nebylo možné. Razantní změnou prošla i jižní polovina místní části, která je nyní charakteristická bytovým a rodinnými domy.

Analýzou dostupnosti veřejných prostranství a služeb bylo zjištěno, že místní část disponuje řadou dětských hřišť, které jsou dostupné hlavně občanům, kteří bydlí v pomyslném středu Příluk. Nejjižnější i nejsevernější část (Boněcké a Štákovy paseky) dostupnosti 300 m nedosahují. Této vzdálenosti nedosahují ani v případě dostupnosti nádob na tříděný odpad. Nádoby na tříděný odpad jsou situovány především v blízkosti panelových domů podél hlavní komunikace. I přes všechny zjištěné fakta je místní část Příluky velmi oblíbená a stále má občanům co nabídnout.

Na základě toho, že došlo k identifikování jednotlivých změn ve využití půdy, které změnilly původní strukturu území a analyzování dostupnosti veřejných prostranství a služeb, která ukazuje, že ne všechna místa jsou dostatečně pokryta, vyplývá, že cíle bakalářské práce byly splněny.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] *Archivní mapy: Císařský povinný otisk* [online]. 2006 [cit. 2017-04-23]. Dostupné z: http://archivnimapy.cuzk.cz/com/2468-1/2468-1-002_index.html
- [2] *Archivní mapy: Císařský povinný otisk* [online]. 2006 [cit. 2017-04-23]. Dostupné z: http://archivnimapy.cuzk.cz/com/2468-1/2468-1-003_index.html
- [3] CLOKE, Paul J., Phil CRANG a Mark GOODWIN. *Introducing human geographies. 3rd ed. Milton Park, Abingdon, Oxon: Routledge, 2013, xxviii, 1055 s. ISBN 978-0-415-82663-1*
- [4] *Introduction to environmental auditing in public sector: Sustainable development* [online]. Estonia, 2012 [cit. 2017-04-24]. Dostupné z: <https://sisu.ut.ee/env-intro/book/1-1-sustainable-development>
- [5] *Lucc Czechia: Výzkumné centrum změn využití ploch Česka* [online]. Praha, 2017 [cit. 2017-04-23]. Dostupné z: <https://web.natur.cuni.cz/~ksgrsek/lucc/index.php?scn=2>
- [6] LUPAČ, Mirek et al. *Zrcadlo místní udržitelnosti: Evropské indikátory udržitelného rozvoje v praxi měst České republiky* [online]. 2. Studio Gabreta, 2005 [cit. 2017-04-05]. ISBN 80-903244-7-9. Dostupné z: <http://www.timur.cz/zdroje/zrcadlo-mistni-udrzitelnosti.html>
- [7] *Mapy.cz: Letecká mapa 2003* [online]. Praha, 2003 [cit. 2017-04-23]. Dostupné z: <https://mapy.cz/letecka-2003?x=17.7135028&y=49.2240192&z=15&source=ward&id=2401>
- [8] *Mapy.cz: Letecká mapa 2006* [online]. Praha, 2006 [cit. 2017-04-23]. Dostupné z: <https://mapy.cz/letecka2006?x=17.7146615&y=49.2284475&z=15&source=ward&id=2401>
- [9] *Mapy.cz: Letecká mapa 2012* [online]. Praha, 2012 [cit. 2017-04-23]. Dostupné z: <https://mapy.cz/letecka-2012?x=17.7147473&y=49.2290641&z=15&source=ward&id=2401>

- [10] *Mapy.cz: Letecká mapa* [online]. Praha, 2012 [cit. 2017-04-23]. Dostupné z: <https://mapy.cz/letecka?x=17.7147902&y=49.2290080&z=15&source=ward&id=2401>
- [11] MAIER, Karel. *Udržitelný rozvoj území*. Praha: Grada, 2012, 253 s. ISBN 9788024741987.
- [12] MAIER, Karel. *Územní plánování a udržitelný rozvoj*. Praha: Grada, 2012, 253 s. ISBN 9788024741987
- [13] *Ministerstvo životního prostředí: Místní Agenda 21* [online]. Praha, 2008 [cit. 2017-04-05]. Dostupné z: http://www.mzp.cz/cz/mistni_agenda_21
- [14] *Ministerstvo pro místní rozvoj ČR: V oblasti územního plánování* [online]. Praha, 2012 [cit. 2017-04-05]. Dostupné z: <https://www.mmr.cz/cs/Microsites/PSUR/Udrzitelny-rozvoj-a-MMR/V-oblasti-uzemniho-planovani>
- [15] *Ministerstvo pro místní rozvoj ČR: Základní dokumenty* [online]. Praha, 2012 [cit. 2017-04-05]. Dostupné z: <http://www.mmr.cz/cs/Microsites/PSUR/Uvodni-informace-o-udrzitelnem-rozvoji/Zakladni-dokumenty>
- [16] MOLDAN, Bedřich. *(Ne)udržitelný rozvoj: ekologie - hrozba i naděje*. 2. vyd. V Praze: Karolinum, 2003, 141 s. ISBN 80-246-0769-7.
- [17] NOVÁČEK, Pavel. *Udržitelný rozvoj*. 2. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2011, 430 s. ISBN 9788024427959.
- [18] *Oficiální stránky statutárního města Zlín: Územně plánovací dokumentace* [online]. Zlín, 2017 [cit. 2017-04-23]. Dostupné z: <https://www.zlin.eu/uzemne-planovaci-dokumentace-cl-658.html>
- [19] *Oficiální stránky statutárního města Zlín: Veřejně přístupná dětská hřiště* [online]. Zlín, 2017 [cit. 2017-04-23]. Dostupné z: <http://www.zlin.eu/verejne-pristupna-detska-hriste-a-sportoviste-cl-136.html>
- [20] PAWLICZEK, Adam. *Udržitelný rozvoj - vybrané aspekty z oblasti podnikání*. Karviná: Slezská univerzita v Opavě, Obchodně podnikatelská fakulta v Karviné, 2011. ISBN 978-80-7248-700-4.

- [21] POLÁŠKOVÁ, Anna. *Úvod do ekologie a ochrany životního prostředí*. Praha: Karolinum, 2011, 283 s., [16] s. obr. příl. ISBN 9788024619279.
- [22] *Renewed EU sustainable development strategy* [online]. Brussels, 2006 [cit. 2017-04-05]. Dostupné z: <http://register.consilium.europa.eu/doc/srv?l=EN&f=ST%2010917%202006%20INIT>
- [23] *Resort Životního prostředí: Udržitelný rozvoj* [online]. [cit. 2017-04-05]. Dostupné z: [http://www.cenia.cz/web/www/web-pub2.nsf/\\$pid/MZPMSFHV0HSB](http://www.cenia.cz/web/www/web-pub2.nsf/$pid/MZPMSFHV0HSB)
- [24] *Sdružení za zdravé Příluky: Historie* [online]. Zlín, 2009 [cit. 2017-04-23]. Dostupné z: <http://www.priluk.cz/priluky/historie/>
- [25] *Vymezení pojmu udržitelného rozvoje* [online]. [cit. 2017-04-05]. Dostupné z: http://www.uur.cz/principy/konference/KapitolaA%5CA11_VymezeniPojmuUdrzitelnehoRozvoje_20060919.pdf

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

MA21 Místní Agenda 21

ÚSES Územní systém ekologické stability

MČP Místní část Příluky

QGIS Quantum geographic information system

TO Tříděný odpad

PA Papír

PL Plasty

SB Sklo barevné

SC Sklo čiré

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr. 1 Pilíře udržitelného rozvoje (Sisu, 2017)	17
Obr. 2 Změny ve využití půdy (LUCC Czechia, 2017)	30
Obr. 3 Výstavba domů v letech 1850-2012 (Sdružení za zdravé Příluky, 2009)	31
Obr. 4 Povinný císařský otisk Příluky, severní část (Zeměměřický ústav, 2006)	32
Obr. 5 Povinný císařský otisk, jižní část (Zeměměřický ústav, 2006)	32
Obr. 6 Územní plán Příluky (Magistrát města Zlína, 2017)	33
Obr. 7 Územní plán Příluky, jižní část (Magistrát města Zlína, 2017)	34
Obr. 8 Porovnání povinného císařského otisku s územním plánem, severní část – změněno (Zeměměřický ústav, 2006; Magistrát města Zlína, 2017)	35
Obr. 9 Porovnání povinného císařského otisku s územním plánem, jižní část – změněno (Zeměměřický ústav, 2006; Magistrát města Zlín, 2017)	35
Obr. 10 Výstavba hal v průmyslové zóně Příluky – změněno (Mapy, 2017)	36
Obr. 11 Zabírání ploch v zahrádkářské osadě – změněno (Mapy.cz, 2017)	37
Obr. 12 Výstavba hal v Průmyslové zóně Příluky – změněno (Mapy.cz, 2017)	38
Obr. 13 Výstavba Residence Příluky – změněno (Mapy.cz, 2017)	39
Obr. 14 Výstavba v části Boněckých pasek – změněno (Mapy.cz, 2017)	40
Obr. 15 Mapa dostupnosti veřejných dětských hřišť v MČP (dílo autorky)	42
Obr. 16 Mapa dostupnosti nádob na tříděný odpad v MČP (dílo autorky)	44
Obr. 17 Mapa návrhů ne zlepšení udržitelného rozvoje v MČP (dílo autorky)	46

SEZNAM PŘÍLOH

PI: Změny využití půdy (Lucc Czechia, 2017)

PŘÍLOHA P I: ZMĚNY VYUŽITÍ PŮDY

Název	Roky			
	1845	1948	1990	2000
Orná půda	400	318	216	205
Trvalé kultury	2	38	53	50
Louky	30	58	70	79
Pastviny	47	43	43	42
Zemědělská půda	479	457	381	376
Lesní plochy	65	76	86	85
Vodní plochy	6	6	6	6
Zastavěná území	4	9	19	21
Ostatní plochy	14	22	79	83
Jiné plochy	23	36	103	110
Celkem	568	570	570	570